

**KUNTA
LIITTO**

***Onneksi on
KUNNAT!***

**Turvallisuus
rakentaa
tulevaisuutta
epävarmoina
aikoina**

Turvallisuusympäristö

- Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut. Kasvaneet uhat näkyvät myös kuntien toiminnassa ja kuntalaisten arjessa.
- Turvallisuus on keskeinen osa kuntien strategista suunnittelua, sillä se vaikuttaa suoraan asukkaiden hyvinvointiin, elinympäristön houkuttelevuuteen ja kuntatalouden kestävyYTEEN.
- Turvallisuuden edistäminen ei ole vain reaktiivista ongelmien ratkaisemisesta, vaan ennakoivaa toimintaa, jossa huomioidaan esimerkiksi yhteisöllisyys, infrastruktuuri, kriisivalmius ja palveluiden jatkuvuudenhallinta.
- Oikea-aikaiset turvallisuusratkaisut myös säästävät rahaa ja lisäävät kunnan vetovoimaa. Huonosti varautunut kunta ei pysty turvaamaan arjen toimintaympäristöä ja palveluita kuntalaisille häiriötilanteissa.

Varautuminen kunnassa

Mihin kunta varautuu?

Kunnan varautuminen perustuu kansalliseen ja alueellisiin riskiarvioihin sekä kunnan omaan arvioon paikallisista riskeistä. Kansallisen riskiarvion uhkamallit ovat:

1. Informaatiovaikuttaminen
2. Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus
3. Sotilaallisen voiman käyttö
4. Laajamittainen maahantulo ja painostaminen maahantulijoita ohjaamalla
5. Yhteiskunnan rakenteisiin tai laajoihin ihmisjoukkoihin tehty terroristinen tai muu väkivaltainen isku
6. Isojen väkijoukkojen, ryhmien tai yhteisöjen väkivaltainen liikehdintä tai yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta
7. Laajat tai pitkäkestoiset onnettomuustilanteet
8. Julkisen talouden häiriö
9. Rahoitusjärjestelmän häiriö
10. Energihuollon häiriöt
11. Sähkön saannin suurhäiriö
12. Polttoaineiden saannin vakavat häiriöt
13. Tieto- ja viestintäverkkojen ja palveluiden häiriöt
14. Kuljetusten jatkuvuuden häiriöt
15. Terveysturvallisuuden häiriöt
16. Vesihuollon häiriöt
17. Elintarvikehuollon häiriöt ja ruoka- ja ravintoturvan heikkeneminen

Varautuminen on lakisääteinen tehtävä

- Valmiuslain 12 §:n mukaisesti kuntien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.
- Kunnan varautumisen päämääränä on, että varautumisen avulla luodaan edellytykset toiminnan johtamiselle, palveluiden jatkuvuudenhallinnalle ja häiriötilanteista palautumiselle niin normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin. Kunnan on suoriuduttava lakisääteisistä tehtävistään niin normaaliolojen häiriötilanteissa kuin myös poikkeusoloissa.
- Kunnan varautuminen koostuu mm. valtuuston päättämistä periaatteista, kunnanhallituksen päättämästä kunnan yleisestä valmiussuunnitelmasta, toimialakohtaisista suunnitelmista sekä muista yksityiskohtaisemmista suunnitelmista, sopimuksista ja yhteistyöasiakirjoista. Häiriötilanteiden hallintaa harjoitellaan vuosittain.

Kunnan varautuminen

Kunnanvaltuusto

Strategisen tason
periaatepäätökset

Kunnanhallitus, lautakunnat

Taktisen tason
periaatepäätökset

Viranhaltijajohto

Operatiivisen toiminnan
johtaminen

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Varautuminen ja turvallisuus

Kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa

1. Johtaminen ja vastuut
2. Riskienarviointi
3. Toiminta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa
4. Kriisiviestintä
5. Yhteistyö
6. Harjoittelu

Varautuminen hankinnoissa

1. Hankinta- ja sopimusohjeet

Konserniohjaus

Henkilö- varaukset (VAP)

Väestön- suojaus- suunnitelmat

Talousarvio- ehdotukset

Toimiala- kohtaiset suunnitelmat

Organisaatio- turvallisuus

1. Työturvallisuus
2. Väkivalta- ja uhkatilanteiden hallinta
3. Päätöksenteon edellytykset

Turvallisuussuunnittelu

1. Turvallisuussuunnittelu osana hyvinvointisuunnittelua (rikosten, onnettomuuksien, tapaturmien ja syrjäytymisen ehkäiseminen ja turvallisuuden tunne)
2. Turvallisuuskysely
3. Sähköinen hyvinvointikertomus

Harjoittelu

Valtakunnallisia tavoitteita

- Jokaisen kunnan valmiussuunnitelmat ovat ajan tasalla ja keskeisiin riskeihin on varauduttu. Kriittisen infrastruktuurin toimintavarmuutta ja suojaamista vahvistetaan. Kuntalaisten omaehtoista häiriösietokykyä tuetaan kokonaisturvallisuuden periaatteiden mukaisesti.
- Turvalliset koulut ja turvallisuusongelmiin puuttuminen ennaltaehkäisevät syrjäytymistä ja nuorisorikollisuutta. Viihtyisä lähiympäristö, asuntopolitiikka, yhteisöllisyys ja kaavoitus luovat edellytykset turvalliselle ja vetovoimaiselle kaupunkiympäristölle.
- Tilannekuvan ja tiedonvälittämisen edellytykset varmistetaan. Valtion edellytetään tukevan rakennetta ja järjestelmiä, joissa tilannekuvatieto vaihtuu tehokkaasti toimijoiden välillä. Kunnat varautuvat viestimään nopeasti ja luotettavasti häiriötilanteiden sattuessa.
- Lainsäädäntöä kehitty useilla toimialoilla vastaamaan turvallisuusympäristön muutoksiin. Valmiuslain uudistuksella selkiytetään ja nykyaikaistetaan varautumisen vastuut. Kriittisen tietoaineistojen suojausta, salassapidon edellytyksiä ja kyberturvallisuutta tulee vahvistaa.

Turvallisuussuunnittelu ja arjen turvallisuustyö

Turvallisuussuunnittelu

Onneksi on
KUNNAT!

- Pohja kuntien turvallisuustyölle ja turvallisuussuunnittelulle tulee kuntalaista (410/2015), jossa määritellään kunnan tehtäväksi asukkaidensa hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen.
- Turvallisuuksuunnittelu on pitkäjänteinen prosessi paikallisten ja alueellisten turvallisuuskysymysten ratkaisemiseksi. Sen tarkoituksena on ennaltaehkäistä ja torjua:
 - Onnettomuuksia ja tapaturmia
 - Rikoksia ja häiriöitä
 - Parantaa turvallisuuden tunnetta.
- Tehokkaalla turvallisuussuunnittelulla rakennetaan sekä varmistetaan kuntalaisten kokonaisvaltainen terveys ja hyvinvointi. Turvallisuuksuunnittelulla pyritään kestävään arjen turvallisuuden saavuttamiseen.
- Kuntien turvallisuussuunnittelu yhdessä varautumis- ja valmiussuunnittelun kanssa on keskeinen mahdollistaja valtakunnalliselle kokonaisturvallisuudelle.
- Turvallisuuksuunnittelu auttaa jäsentämään arjen ennakoivia turvallisuusratkaisuja.

**KUNTA
LIITTO**

Turvallisuussuunnitteluun sisältyy

Toiminta-
ympäristön arvio
ja tilannekuvan
muodostaminen
mahdollista
olemassa olevista
ja tulevista
riskeistä.

Toteutettavat
tavoitteet ja
toimenpiteet.

Toimenpiteiden
aikataulutus,
käsittely,
toteutus,
seuranta ja
vaikuttavuuden
arviointi.

Arjen
jokapäiväiset
ratkaisut.

Arjen turvallisuustyö linkittyy laaja-alaisesti kunnan eri toimialoihin

- Yhteistyö muiden viranomaisten ja hyvinvointialueen kanssa
 - Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen
 - Sivistyksen ja hyvinvoinnin toimiala (Opetus-, varhaiskasvatus-, liikunta-, nuoriso-, kulttuuritoimi ja kotouttaminen)
 - Koulujen turvallisuus
 - Varhainen ongelmiin puuttuminen
 - Nuorisorikollisuuden, radikalisoitumisen ja katurikollisuuden ehkäisy
- Yleinen organisaatioturvallisuus
 - Hallinto ja eri toimialat
 - Kulunvalvonta
 - Toimitilaturvallisuus
 - Kameravalvonta
- Onnettomuuksien ja tapaturmien torjunta
 - Tekninen toimiala
 - Liikenneturvallisuus, esteettömyys, liukkauden torjunta
 - Tilojen ylläpito
 - Paloturvallisuus

Luottamus henkilön rooli

Luottamushenkilön rooli

- Luottamushenkilöt päättävät kunnan varautumisen periaatteista sekä yleisestä valmiussuunnitelmasta ja valvovat, että kunta varautuu lainsäädännön ja kuntalaisten tarpeiden mukaisesti.
- Luottamushenkilöt varmistavat päätöksenteossa, että varautumiselle ja turvallisuustyölle on kunnassa riittävät edellytykset ja resurssi.
- Valtuusto päättää tarpeelliset määräykset hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelystä sekä valtuuston toiminnasta poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa. (Kuntalaki 90 §).
- Luottamushenkilöt tuovat esiin kuntalaisten äänen turvallisuudesta käytävässä keskustelussa, edistävät osaltaan kunnan turvallisuuskulttuuria ja yhteistyörakenteiden syntymistä.
- Luottamushenkilöt toimivat päätöksentekijöinä myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Lisätietoja kuntien varautumisesta

Kuntaliiton varautumisen ja turvallisuuden verkkosivut:

<https://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/varautuminen-ja-turvallisuus>

***Onneksi on
KUNNAT!***

KUNTA
LIITTO